

เรื่อง เรื่องธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะกว่าจะเกิดได้แต่ละครั้งแต่ละคราว ธรรมะ
ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ ธรรมะก็มีอยู่
ของมีอยู่นี้แหละ แต่คนเขาหา คนพยายามอำนาจวาสนาबारมีไม่ถึง แต่เรามีอำนาจ
วาสนา เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เวลาเทวดาเขาอวยพรกัน เทวดา
เขาอวยพรกันจริงๆ นะ มันอยู่ในธรรมดา เวลาเทวดาเขาจะสิ้นอายุขัยของเขา แสงเขาจะ
เริ่มเบาลงมา

เรากินอาหาร เรามีทรัพย์สมบัติ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เราจะตาย เราไม่รู้ตัวของเรา
เลย แต่เทวดาของเขาแสงเขาจะเบาลง เบาลง แสงเขาจะจางลง จางลง เขาจะรู้โดยนะ มัน
จะเศร้าหมอง แล้วเขาจะตาย พอตายไปแล้ว จิตมันก็ต้องไปเกิดอีกในสภาวะใดสภาวะ
หนึ่ง เขาอวยพรกัน ถ้าเขาจะหมดอายุขัย

“ขอให้ได้เกิดเป็นมนุษย์เถิด แล้วพบพระพุทธศาสนา”

ทำไมถึงให้เกิดเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วคุณมนุษย์ที่เกิด
มามาพบพระพุทธศาสนา ในโลกปัจจุบันนี้เยอะแยะเลย แล้วเราก็อ้อถ้าเขาไม่ได้เกิดใน
พระพุทธศาสนา แต่ประเทศชาติของเขาเจริญรุ่งเรือง เรามีพระพุทธศาสนา ทำไมเรา
ทุกข์เรายากกัน เราไปมองกันที่วัดดู เราไปมองกันที่ว่าเขาเจริญของเขา คิดว่าเขามี
ความสุขไหม เขาทุกข์ยากนะ ทุกข์ยากโดยอะไร

คุณ คุณทางตะวันตกเขา เวลาเด็กของเรามีการศึกษาไปอาศัยเขาอยู่ แล้ววัฒนธรรม
ประเพณีของเรา ศาสนาพุทธสอนให้มิเด็กมีผู้ใหญ่ มีกตัญญูกตเวทิตะ เราไปอาศัยบ้านเขา
อยู่ เขาอบอุ่น เราไปดูแลเขา เวลาจากกันนะ เขารักพวกเรายิ่งกว่าลูกเขานะ เพราะ

วัฒนธรรมของเขา เวลาเขาโตขึ้นมา เขาแยกครอบครัว เขาต้องเป็นอิสรภาพ เขาว่าเป็นเสรีภาพของเขา นี่โลกเป็นใหญ่ มีอิสรภาพ มีเสรีภาพ อยากจะเป็นอิสระ

แต่ของเราเห็นใหม่ เราจะเกิดมา เรามีบุญมีคุณ เรามีกรรมร่วมกันมา เราถึงมาเกิด เป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกัน แล้วมีบุญมีคุณขึ้นมา ความอบอุ่นในครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี มันมีความอบอุ่น มันมีความสุขในหัวใจ แต่เราไปมองกันว่าวัตถุมันเจริญ มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ แยกกันไปๆ โลกเป็นใหญ่ โลกคือคิดแบบวัตถุนิยมทางโลก

แต่ถ้าเป็นทางธรรม เราไปมองกันว่าพุทธศาสนาเห็นใหม่ “ขอให้เกิดเป็นมนุษย์ เกิด แล้วพบพระพุทธศาสนา” ศาสนาพุทธมันไม่เห็นมันจะทำให้เรามีความสุขขนาดไหนเลย... ไม่มีความสุขเพราะเราไม่รู้จริงใจ ไปได้พลอยนะ ใก้มันได้พลอยมามันก็ขี้เขี่ย มันเลี้ยงชีวิตมันด้วยตัวนอน ด้วยเมล็ดข้าว ด้วยสิ่งต่างๆ พอไปเจอพลอยขึ้นมามันไม่รู้เรื่อง พลอยกินไม่ได้ มันมองข้ามแล้วมันเหยียบย่ำไปเลย

เราเป็นชาวพุทธ เดียวนี้ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธกัน เราไปมองที่ปัจจัยเครื่องอาศัย ไปมองกันว่าชีวิต ไปมองว่ามันต้องมีความสุข นี่เป็นการคาดหมาย ที่ไหนนะ มีค้นหาความทะยานอยาก ค้นหามันล้นฝั่ง แล้วค้นหาในหัวใจมันล้นฝั่ง มันล้นอยู่ตลอดเวลา แล้วเราก็ตกๆ ตามมันไป ว่าสิ่งนั้นจะเป็นความสุขๆ ไม่มีอะไรเป็นความสุขหรือ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้หยุด ถ้าหยุดแล้วมันจะมีความสุข แล้วเราจะอยู่กันได้อย่างไร ในเมื่อเราต้องใช้ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ดูพระเราเห็นใหม่ เข้ายังต้องบิณฑบาต พระเราก็ต้องมีปัจจัย ๔ เวลาบวชพระขึ้นมา บริหาร ๘ คือปัจจัย ๔ บาตร คืออาหาร ทรายกรอกคือน้ำ ปัจจัยเครื่องนุ่งห่ม แล้วอยู่ด้วยยาด้วยน้ำมูตรเน่า นี่น้ำมูตรเน่า นะ ตอนนี้อมุนไพรๆ มันก็มาจากน้ำมูตรเน่ามันล่ะ ฐานของสมุนไพร สมุนไพรมันมาจากไหน เราคิดกันไม่ถึง ของในตัวเรา ของใกล้ตัวเรานี้แหละ เราคิดกันไม่ถึง เราถึงมองข้ามธรรมะไป

แล้วบอกว่าเกิดมาพบพระพุทธศาสนา จะมีความสุขๆ สุขนะ ถ้าเรามีความสุข ดูสิในสังคมเรา เราดูว่ามันขัดแย้งกันมาก เรามีความขัดแย้ง มีเหตุการณ์ที่ทำให้วิกฤตต่างๆ มันก็เป็นสังคมไทย สังคมไทยสังคมชาวพุทธนะ อย่างชาวพุทธ การให้อภัยกัน พรหม

วิหาร ๔ มีเมตตา มีมุทิตา มีอุเบกขา ถึงสุดท้ายแล้วต้องมีอุเบกขานะ ถ้าไม่มีอุเบกขาเราไปกันไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีอุเบกขาก็ต้องมีปัญหากันไป นี่พูดถึงสังคัมพุทธ

พุทธศาสนา ถ้าพระพุทธรูป ศาสนาคือศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้แต่พระบรมมานะ เราบวชมาในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันบวชที่ไหน มันบวชที่ร่างกาย เป็นสมมุติสงฆ์ เรายังไม่ได้บวชใจนะ ถ้าเราบวชใจของเรา เราถึงเป็นสงฆ์ สงฆ์แท้ๆ มันอยู่ที่ใจ

คุณนางวิสาขา นางวิสาขาเป็นมหาอุบาสิกา ทำไมเรียกพระโศดาบัน ก็ไม่ได้บวชทำไมเป็นพระโศดาบัน มันบวชใจไง ถ้าใจมันบวชได้ ถ้าบวชใจนี้ธรรมะมันอยู่ที่ใจ ถ้าธรรมะมันอยู่ที่ใจนะ นี่ถ้าพูดทางโลกนะ คนที่ใจหยาบๆ นะ ก็นึกเอาสิ ไม่ต้องกินไม่ต้องอยู่ ก็นึกให้มันมีความสุขสิ.. มันเอาสิข้างเข้าดู เวลาพูดถึงธรรมะ ก็ว่าถ้าคิดเอา มันจะคิดเอาได้อย่างไร มันคิดโดยกิเลสมันจะคิดเป็นธรรมได้อย่างไร ก็ใจมันเป็นกิเลสนะ มันจะคิดธรรมะออกมาได้อย่างไร เพราะใจมันคิดอวิชชาทั้งนั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เจ้าชายสิทธัตถะเวลาเกิดที่ลุมพินีวัน “เราเกิดมาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ใหม่ๆ ที่ยังไม่ได้ตรัสรู้อะไรเลยอำนาจวาสนานะ อำนาจวาสนาเกิดมาเดินได้ ๗ ก้าว แล้วประกาศเลยว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่กลับมาเกิดอีก” แต่ขณะที่เป็นเจ้าชายเป็นราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพยายามจะให้ป็นเจ้าจักรพรรดิ เพราะกรรมดาหัวอกของพ่อแม่ทางโลก ก็อยากให้การครอบครัwmั่นคง อยากให้อยู่ด้วยกัน อยากให้เป็นไปตามประสาโลกนั่นละ

แต่ด้วยอำนาจวาสนาบารมี อำนาจวาสนาบารมีของเจ้าชายสิทธัตถะ ศึกษาเล่าเรียนมาทางวิชาการ ศึกษาพร้อมแล้วที่จะเป็นกษัตริย์ นี่พอเป็นกษัตริย์ ศึกษามาทุกอย่างพร้อม เวลาถึงคราวออกบวช เวลาออกบวชไปแล้วนี่ ๖ ปีนะ กำลังต่อสู้กัน ต่อสู้กับกิเลส ๖ ปี ทางวิชาการทางโลกศึกษามาขนาดไหนใช้ไม่ได้ ใช้ไม่ได้แล้วยังไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ

จนอาพาธคาบสอว่า “เจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เหมือนเรา มีสภาพเหมือนเรา เข้าสมาบัติได้เหมือนเรา สั่งสอนได้” ถ้าเป็นคนอื่นมีคนรับรอง มันก็จะหลงไปตามเขาแต่นี้เพราะว่าสร้างบุญญาริการมา ไม่เชื่อ ไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะจิตสงบขนาดไหน

มันไม่ได้ชำระกิเลสอะไรเลย เพราะสมัยนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้
ธรรมขึ้นมา ธรรมยังไม่มี

ธรรมะ! ธรรมะที่เป็นพุทธธรรมยังไม่เกิดขึ้น ยังไม่เกิดขึ้นเพราะผู้ที่แสวงหาที่รื้อ
ค้นขึ้นมา เหมือนแร่ธาตุในดิน ยังไม่มีใครเอาขึ้นมาใช้ ใช้มันไม่ได้ นี่ก็เหมือนกันธรรมะ
ที่เป็นสังฆธรรมยังไม่มี จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษากับเขาทั่วๆ ย้อนกลับ
มาถึงเราไง เอ๊ะ ที่เจ้าชายสิทธัตถะยังเป็นราชกุมารไง พระเจ้าสุทโธทนะพาไปแรกนา
ขวัญ

เข้าสมบัติ ๘ ได้ ทำสิ่งต่างๆ ได้ แต่มันจะย้อนกลับมา กำลังมันจะให้ย้อนกลับ
มาถึงการชำระกิเลสทำได้อย่างไร แต่เวลาย้อนถึงตอนนั่งอยู่โคนต้นหว่า ขณะที่จิตสงบ
ต้นหว่ามีความมหัศจรรย์ ไม่เคลื่อนไหวนะ เขาไม่เป็น ไปอยู่ตรงตะวันเลย แล้วมีความสุข
มาก มันฝังใจ นี่ไงถ้าทำสมาธิได้มันฝังใจ ความฝังใจอันนั้น กลับมากำหนดอานาปานสติ
กำหนดลมหายใจเข้า และลมหายใจออก ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก จนจิตมันสงบ
เข้ามา นี่สมาธิ – สมาบัติ

การเป็นสมาบัติ ฌานสมาบัติมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แล้วสัมมาสมาธิมันเป็นอีกเรื่อง
หนึ่ง เข้าสมาบัติไปแล้วมันมีกำลังของมัน มันเหาะเหินเดินฟ้าไป คฤติญาณีสีโพรในสมัย
พุทธกาล เหาะเหินเดินฟ้าได้ ทุกอย่างได้ แต่เขาคุมใจของเขาไม่ได้ เขาคุมใจของเขา
ไม่ได้นะ เหาะอยู่ เห็นผู้หญิงอาบน้ำตกจากการเหาะนั่นเลย เพราะจิตมันแว็บออกมัน
หมดแล้ว สมาธิมันหมดเลย

แต่สัมมาสมาธิ คฤติ กำหนดอานาปานสติเข้ามา กำหนดลมหายใจเข้ามา ให้จิต
มันเกาะเข้ามา เกาะเข้ามา นี่กตั้งแต่อยู่โคนต้นหว่า พอปฐมยาม บุพเพนิวาสานุสติญาณ
จุตูปปาตญาณ อาสวกขยญาณ อาสวกขยญาณทำลายกิเลสอวิชชาในหัวใจขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป นี่ไงเรื่องนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเรื่อง เรื่องเห็นใหม่ คฤติดูกองทัพที่เขาวัดตรงกัน ดูเรื่องที่เขา
ออกไป เขามีขบวนเรือของเขา แต่เรื่องจะนำหน้าไป

เรื่อง! เรื่องคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุนิพพาน ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา
แล้วแสดงธรรมขึ้นมาเป็นศาสดาของเรา แล้ววางธรรมวินัยไว้ ขณะสมัยพุทธกาล

ออกมาเทศน์บัญญัติภัยก่อน แล้วออกมาเทศน์เอาสาระ พอเอาสาระเสร็จนี้ธรรม ธรรม
 แท้ๆ เกิดแล้ว พอธรรมแท้เกิดแล้ว คุณครูของงไปในโลกนี้ เรื่องจะนำไป เรื่องพร้อม
 กับมีธรรมนะ เรื่องบรรทุกในระหว่างธรรมทั้งลำเลย

“โลกนี้เราร้อนนัก เรອງงไปอย่าร้อนทางกัน” คนที่เขาต้องการ เขามีความทุกข์
 อยู่ เขาต้องการความช่วยเหลือ อย่าไปร้อนทางกัน.. องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 “เราก็จะไปที่ราชคฤห์” ไปเอาชฎิล ๓ ฟีน้อง ชฎิล ๓ ฟีน้องเป็นศาสดาเหมือนกัน เป็น
 อาจารย์เป็นผู้สอนเหมือนกัน เขาเป็นเรອງงของเขา แต่เรອງงของเขาในระหว่างว่างเปล่า
 ว่างเปล่าไม่มีธรรม ไม่มีธรรมเลย มันเป็นสมบัติ มันเป็นการเพ่งไฟ การเพ่งไฟเห็นไหม
 แต่มีฤทธิ์มีเดช พญานาคอยู่ในเรือนไฟมีฤทธิ์มีเดช เอาไว้ในอำนาจได้หมดเลย แล้วหลง
 ผิดเห็นใหม่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปขออาศัยอยู่ด้วย ด้วยทิฏฐิมานะ ด้วย
 ต้องการไม่ให้ใครอยู่ “ไม่ได้” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เราเป็นสมณะ
 ด้วยกัน เราเป็นนักบวชด้วยกัน ทำไมจะอยู่ด้วยกันไม่ได้” “ถ้าอย่างนั้นจะอยู่ได้ก็ให้ไป
 อยู่ในโรงไฟ” ในโรงไฟมีพญานาคอยู่

ถ้าเราไม่เคยประพฤติปฏิบัติ เราไม่เคยเห็นในวิภูฏะ เราก็จะไม่เชื่อ อ่าน
 พระไตรปิฎกไป มันเรื่องเหลือเชื่อ

เวลาพูดถึงสุดตันตปิฎกเป็นนิทาน นิทานมันเป็นความจริงนะ คำว่านิทาน นิทาน
 มันเป็นสุดตันตปิฎก ธรรมะสิ่งที่เป็นวินัย เป็นวินัยคือกฎหมาย สิ่งที่เกิดขึ้นมา องค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเอง แล้วพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ทำสังคายนามา แล้ว
 ออกมาเป็นพระไตรปิฎก พูดแล้วเราจะเชื่อไม่ได้หรือ เราเชื่อไม่ได้ เพราะกิเลสเรานั้น
 ไม่ให้เชื่อ กิเลสเรานั้นขัดแย้ง มันจะเป็นไปได้อย่างไรที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 จะไปอยู่ในโรงไฟกับพญานาค เอาพญานาคมาไว้ในบาตรเลย

เวลาพวกชฎิล ๓ ฟีน้องมา “สมณะองค์นี้เก่งมาก แต่ไม่ใช่พระอรหันต์เหมือนเรา
 สมณะองค์นี้เก่งมาก แต่ไม่ใช่พระอรหันต์เหมือนเรา” คุณ! คุณเรອງงที่พร้อมทั้งธรรม
 ธรรมะในเรื่อนั้นเต็มลำเลยนะ แต่ขณะที่เรื่อที่ว่างเปล่า มันมีทิฏฐิมานะ มีทิฏฐิมานะ

“สมณะองค์นี้เก่งมาก แต่ไม่มีความรู้เหมือนเรา ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์เหมือนเรา” จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเข้ามาแล้วทรงมานั่งแล้วจนกระทั่งถึงที่สุดนะ

“เธอไม่ใช่หรอก เธออย่าหน้าด้านกล่าวดู เธอไม่ใช่พระอรหันต์ เธอไม่มีความรู้สิ่งใดๆ เลย”

เป็นสุภาพบุรุษนะยอมรับ ยอมรับว่าไม่มี พอยอมรับว่าไม่มี ขอบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์อาทิตตยสูตร “ตาเป็นของร้อน หูเป็นของร้อน อายตนะเป็นของร้อน ใจเป็นของร้อน ร้อนเหมือนอย่างไร ร้อนแบบไฟ ไฟเป็นโทษะ ไฟเป็นโมหะ โทสัคคินา โมหัคคินา” เพราะตัวเองบูชาไฟไว้ พอบูชาไฟไว้แล้ว มันรู้ว่าบูชาไฟ มันเพ่งอย่างไร

พอบูชาไฟเพ่งอย่างไร.. มันเปรียบเทียบ ปัญญาอ่อนกลับๆ ปัญญาอ่อนกลับทวนกระแสดับเข้ามา นี้! ธรรมมันเกิด ถ้าธรรมมันเกิดสภาวะธรรมมันเกิด เพราะอะไร เพราะตัวเองคุ้นชินอยู่กับมัน สิ่งที่คุณชินอยู่กับมัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการขึ้นมา มันแทงเข้ามาในหัวใจ ทวนกระแสเข้าไป ชำระเอากิเลสอวิชชาออกจากลำเรือในหัวใจ ให้เรือนี้เป็นเรือธรรม เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรือธรรม ชงธรรม เรือชงที่ขบวนเรื่อนั้นมันจะมีความสวยงาม มันมีความมองจากลำหาญ มันเป็นเรื่องที่ประเสริฐมาก

แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา คุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาคุณ เมตตาคุณ ส่งเสริมวางธรรมไว้ให้เรา แต่ยุคสมัยมันเปลี่ยนแปลงไป ผลในวิภวภู เราเกิดเราตาย เราเปลี่ยนแปลงไป ศาสนาพุทธแผ่มาถึงสุวรรณภูมิเรา สิ่งที่ยืนยันในประวัติศาสตร์ คูสิคุบุโรพุทโธสิ แล้วเดี๋ยวนี้เป็นอะไร เดี่ยวนี้เป็นอิสลามไปหมดเลย คูสิคุอาณาจักรสุวรรณภูมิ นครปฐม ทางโบราณคดีนะ เขาขุดค้นขึ้นมาเนะ โบราณคดี โอ้ โห มันใหญ่มหิพารมาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีธรรมเต็มหัวใจ แล้วเผยแผ่ธรรมมา แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงธรรม เผยแผ่ธรรมมาด้วยเนื้อหาสาระ จนคนเชื่อถือศรัทธา แล้วสร้างโบสถ์วิหาร สร้างสิ่งที่เป็นถาวรวัตถุไว้ในโลกนี้มากมายเลย แต่กาลเวลามันหมุนเวียนไป หมุนเวียนไป เวลาตั้งคนนั้น ประเทศชาตินั้นมันเปลี่ยนแปลงไป มันเปลี่ยนแปลงไป

เป็นร้อยๆ ปี สมัยโบราณมันอยู่กันด้วยปัจจัยเครื่องอาศัย แต่มันอยู่ได้ อาณาจักรล่มไป ล่มไป มันสะสมมาจนถึงปัจจุบันนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” ในการประพฤติปฏิบัติเรา คูสิเราไปรื้อค้นทางประวัติศาสตร์ รื้อค้นทางจิตรกรรม ฝาผนัง เราจะจินตนาการไป นี่เหมือนกันในพระไตรปิฎก ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เหมือนกับเราต้องไปอ่านหลักศิลจารึกนั่นละ อ่านหลักศิลจารึก ขึ้นมาแล้วเราต้องตีความใหม่ เราตีความของเราไป แล้วมันจะเป็นความจริงใหม่

อ่านหลักศิลจารึก เรารื้อค้นในทางประวัติศาสตร์ คูสิดูอย่างภาพจิตรกรรมฝาผนัง มันเป็นพันๆ ปี หลายๆ พันปีมา ศาสนามันเคยเจริญรุ่งเรืองมาแล้ว แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราจะมี ความเจริญรุ่งเรืองในหัวใจของเราไหม ถ้าในหัวใจของเรามี ความเจริญรุ่งเรือง เราเป็นคนมีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาเพราะอะไร เพราะเรารู้จักตัวของเรา เราไม่ใช่รู้จักตัวของเราโดยทะเบียนบ้าน รู้จักตัวของเราโดยทะเบียน เราจะรู้จักความรู้สึกของเรา เรารู้เรื่องหัวใจของเรา หัวใจของเรามันทุกข์มันยากไหม นี่ในศาสนาพุทธ

“ขอให้เกิดเป็นมนุษย์เถิด แล้วพบพระพุทธศาสนา” แล้วเราจะกินยาธรรมโอสถ เข้าไปถึงหัวใจของเราไหม ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์ เราก็ต้องไปรื้อค้น ต้องไปอ่านหลักศิลจารึก ต้องไปอ่านพระไตรปิฎก ต้องไปค้นคว้าออกมา

“ในปัจจุบันนี้ กึ่งพุทธกาลศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง”

ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่มั่นเป็นเรื่องอันหนึ่ง เป็นเรื่องในสมัยปัจจุบันนี้ เรื่องที่น่าห่มุ่เรือออกอวดธง ออกอวดธงเพราะมีความรู้จริง เพราะเรื่องของหลวงปู่มั่น บรรทุกธรรมมาเต็มลำเรือ แล้วสิ่งสังฆธรรมอันนี้ สิ่งสังฆธรรมวางให้เราก้าวเดิน

สิ่งที่เราก้าวเดินตาม ขณะที่ก้าวเดินตาม เราเกิดมาเราพบพระพุทธศาสนา พบครูบาอาจารย์ที่เป็นสัจจะความจริง ไม่ต้องไปอ่านหลักศิลจารึก สิ่งที่ท่านสอนเรา ท่านปฏิบัติให้เราดู แล้วเราพยายามจะรื้อค้นใหม่ เพราะพอพูดถึงมรรคผลนิพพาน พวกเราจะใจอ่อน พวกเราจะไม่มีกำลังใจ พูดถึงมรรคผลนิพพาน โลกเขาจะเยาะเย้ย เขาจะถากถาง

เขาจะถากถางว่าไม่ให้เชื่อบุคคล ให้เชื่อธรรม ก็จะไปอ่านหลักศิลาจารึกกัน ต้องเชื่อศิลาจารึกกัน ศิลาจารึกของจริงมันก็มี สิ่งที่เขาทำเทียมมาก็เยอะ

แต่ถ้าเป็นพระไตรปิฎก ศิลาจารึกนี้ของจริง แต่ของจริงเราอ่านแล้ว อ่านมันเป็นศิลาจารึกขึ้นมา เราจะมีใจเข้าไปได้ขนาดไหน ในเมื่อหัวใจของเรา มันไม่ใช่เรื่องนะ มันไม่ใช่เรื่อง ไม่ใช่เรื่อง มันจะเป็นเรือโจรสลัด โจรสลัดเพราะอะไร เพราะมันมีอวิชา สิ่งที่เป็นอวิชาในหัวใจเรานี่ มันเป็นโจรสลัด! เรือเหมือนกัน เรือคืออะไร เรือคือมนุษย์ เรือคือร่างกาย แต่หัวใจละ หัวใจเห็นไหม มนุสสเปรโต มนุสสเดรัจฉาน มนุสสเทโว มนุษย์ประเภทไหน

ถ้ามนุษย์ประเภทไหน เราปฏิเสธไม่ได้หรอก อวิชาเวลามันเกิดขึ้นมา อารมณ์ความรู้สึกที่มันเกิดขึ้นมา เราอยากจะเป็นสัตว์ เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม อยากรู้มันเป็นเองเป็นไปโดยเหนือการควบคุม ถ้ามันเหนือการควบคุม มันทำของมันไม่ได้แล้วเราก็อ้อนกลับไปหลักยึด ไปที่ขบวนการนั้น ขบวนการเรือคือเรือของหลวงปู่

หลวงปู่เป็นเรือธรรมในสมัยปัจจุบัน ท่านวางรากฐานมา วางรากฐานในสายกรรมฐาน ในสายกรรมฐานเราต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ เพื่อฝึกฝนตน ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติเพื่อให้จิตมันมีเครื่องอยู่ ให้ความรู้สึก ให้อาการของใจ มันมีเกาะเกี่ยวเข้ามา ถ้ามีเกาะเกี่ยวเข้ามา มันจะไม่เป็นโจรสลัด ถ้ามันไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันจะเป็นโจรสลัดนะ มันจะปล้น มันจะชิง มันจะแสวงหา มันจะทำลายทุกๆ คนเลย เพราะมันจะเอาประโยชน์ของมัน

ความคิดเรา มันมีความคิดที่ติดอยู่เท่าไร? มันมีความคิดการเหยียบย่ำตัวเองอยู่เท่าไร นี่ไง มันเป็นเรื่องโจร ถ้าเป็นเรื่องโจร แล้วถ้าเราเชื่อธรรม เราเชื่อธรรม เราก็ต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา เราจะเปลี่ยนเรือของเรา เรือโจรสลัด ให้มันเป็นเรือธรรม ให้มันเป็นสัจจะความจริง ถ้าเป็นสัจจะความจริง เราต้องต่อสู้กับเรา ถ้าเราต่อสู้กับเรานี่ไง ไม่ใช่ไปได้พลอย

ไก่อมันเห็นพลอย มันไม่รู้หรอกว่าพลอยมีคุณประโยชน์กับมัน เราเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาเป็นศาสนาของผู้ที่มีบุญกุศล มีอำนาจวาสนา ถึงเกิดมาพบพุทธศาสนา แล้วเกิดมาพบพุทธศาสนา อยู่ที่ไหนละ อยู่ที่ไหน? พุคถึงสังคมเขานะ ทาน ศีล

ภาวนา การทำทานก็เพื่อจะให้เสียสละ ให้หัวใจมันมีการหมุนเวียน สิ่งที่มีน้หมักหมม สิ่งที่เป็นของเสียให้มันถ่ายเท แล้วถ่ายเทเราเสียสละขึ้นมาเพื่อพัฒนา

พัฒนา สละทานๆ สละทานเพื่ออะไร เพื่อลดความตระหนี่ถี่เหนียว เพื่อการศึกษา สละทานขึ้นมา ได้ฟังธรรมของครูบาอาจารย์ ธรรมของครูบาอาจารย์มันจะสะกิดหัวใจของเรา ชีวิตนี้คืออะไร? เกิดมาทำไม? ที่บ่นว่าทุกข์ๆ มันทุกข์จริงหรือเปล่า? ถ้ามันทุกข์จริงทำไมมันไม่แสวงหาทางออก มันแสวงหาทางออกไม่ได้ เพราะเราเกิดมาแล้วเรติดกับแล้ว เราไปมีครอบครัวมีอะไรต่างๆ

สิ่งนั้นมันก็เป็นหน้าที่อันหนึ่ง สิ่งที่เป็นหน้าที่อันหนึ่งนะ ถ้าเรามีทางออกของเรา เรามีทางแก้ไข เราก็คงหาโอกาสของเรา ทำไมคนที่เขาเป็นปัญญาชนในปัจจุบันนี้ ทำไมเขาเจียดเวลาของเขาไปออกกำลังกายกันล่ะ เพราะเขาเห็นว่าการออกกำลังกายทำให้ร่างกายแข็งแรงใช้ใหม่ ทำให้ไม่เกิดโรคภัยไข้เจ็บใช้ใหม่ ทำไมเขามีเวลาออกบริหารร่างกายของเขา ทำไมถึงมีเวลาออกกำลังกายของเขา

แล้วนี้ถ้าเราเห็นคุณค่า เราไม่ใช่ได้ปล่อย ถ้าเราไม่ใช่ได้ปล่อย ทำไมเราไม่เห็นเวลาในการประพฤติปฏิบัติของเราบ้างล่ะ งาน หน้าที่การงานก็คือหน้าที่การงาน หน้าที่การงานเราก็คงทำตามหน้าที่ของเรา มันก็มี เราก็คงมีเวลาที่เราจะประพฤติปฏิบัติได้ เราเจียดเวลาของเรา ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ คุณคือพระปฏิบัติของเรา เราบวชมาแล้วเป็นพระแล้วเป็นพระปฏิบัติด้วย การเหยียดการคู่การเคลื่อนไหวนี้ต้องให้มีสติอยู่ตลอดเวลา

การมีสติตลอดเวลา น้ำหยดลงหิน หินมันยังกร่อน เขื่อนมันพังเพราะตามด ถ้าพระองค์ไหน ประมาทเดินเลื้อ เราสร้างคุณงามความดีมาขนาดไหน แต่เวลาจิตมันตกนะ จิตมันตกแล้วมันคิด มันไปนอกกลุ่มนอกทางเลย ถ้าผู้บวชเป็นพระ การบวช ในรูปธรรมในกรอบ บวชเป็นพระแล้วดีหมด พระบวชแล้วต้องสิ้นกิเลสสิ นี่มันสิ้นกิเลสใหม่ล่ะ มันบวชที่ร่างกาย มันบวชโดยสมมุติสังฆ มันยังไม่ได้บวชหัวใจเลย

ถ้ามันบวชหัวใจ ต่อสู้กับมัน หาหัวหน้าโจรสลัดให้เจอ เปลี่ยนมัน เปลี่ยนทัศนคติว่าเรื่องของเรควรจะทำคุณงามความดี ไม่ใช่เรื่องของเรเที่ยวไปทำลายเขา โจรสลัดเขาหาผลประโยชน์ของเขาเนะ แต่กิเลสมันหาผลประโยชน์ของใคร เราได้อะไรกับ

มันบ้าง เวลามันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา มันทำลายเรา เราได้อะไรกับมัน กิเลสมัน ไม่ได้ให้อะไรกับเราเลยนะ มันให้แต่ความเสียหาย

คู่มือถ้าเราตั้งใจดีแล้ว เราประพฤติปฏิบัติแล้ว มันยังพาเราออกนอกกลุ่มนอทางได้ ในการประพฤติปฏิบัติ คู่มือเราว่าทำคุณงามความดี ทุกคนจะต้องอนุโมทนาไปกับเรา มันอนุโมทนาใหม่ ทำดีคือดี ถ้าความดีของเราแล้วความดีหายๆ ความดีของเรา เราแค่เสียสละแค่นี้ เราว่าเป็นความดีของเรา ไข่ มันเป็นความดีของเราเพราะอะไร เพราะในเมื่อเราเป็นผู้เห็นภัย เรามาประพฤติปฏิบัติในวัด เรามาบวชเป็นพระ

ถ้าเรามาบวชเป็นพระขึ้นมา หน้าที่ของพระคืออะไร ครูบาอาจารย์ท่านบอกเห็นใหม่ “หน้าที่ของพระ เราอย่าไปแย่งงานของโลกเขามาทำ” งานของโลกเขา โลกเขาทำงานกันใจ สิ่งต่างๆ วัตถุต่างๆ มันเป็นเรื่องงานของโลก แล้วงานของพระล่ะ งานของพระเห็นไหม เติบงกรรมนั่งสมาธิภาวนา การภาวนานี้งานของพระ งานของพระเวลาบวชออกมา คู่มือ อธิบายมาให้มาแล้ว เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ให้คิดย้อนหน้าย้อนหลัง ให้แทงทะลุให้ได้ ถ้าแทงทะลุหนังเข้าไปนะ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง แทงทะลุเข้าไปมันจะมีอะไร มันก็มีสิ่งที่เป็นธาตุ ๔ อยู่ในนั้น เป็นสิ่งสกปรกโสโครก ถ้าเห็นโดยสมาธิ ถ้าไม่เห็นโดยสมาธิ เห็นด้วยปัญญาโดยการใคร่ครวญ เห็นการใคร่ครวญก่อน สิ่งที่ใคร่ครวญนี้คืองานของพระ งานของพระคือเข้ามาชำระกิเลสจากภายใน ถ้าชำระกิเลสจากภายในนี้! จากใจสลัดมันจะเป็นธรรม

เรื่องที่ต้องสังขมาเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกมันมา ท่านสมบุคสมบั้นมาก่อนเรานะ ท่านพยายามค้นคว้ามาก่อน ท่านทำของท่านมา ทั้งๆ ที่สร้างบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ เราเป็นสาวกสาวกะ สาวกผู้ได้ยินได้ฟัง ผู้มีผู้ชี้แนะ ผู้ที่ได้ยินได้ฟัง พระไตรปิฎกมันมีอยู่แล้ว ลองประพฤติปฏิบัติไปสิ สมาธิเราเกิดขึ้นมา เราไปตื่นตื่นกับสิ่งที่เราพบเราเห็น ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านเห็นมาหมดแล้วละ

แล้วเกิดสมาธิขึ้นมามันจะเกิดนิมิต เกิดความรู้เห็นความเห็นต่างๆ ความรู้ความเห็นต่างๆ มันเป็นอุปสรรค คู่มือ เราจะเข้าบ้านเรา ในบ้านเรามีรั้ว มีสวนดอกไม้ มีสนามเด็กเล่น แล้วกว่าเราจะเข้าถึงบ้านเรา นี่ก็เหมือนกัน กว่าเราจะเข้าถึงจิตเดิมแท้

เข้าถึงจิตเดิมแท้ มันมีอาการของจิต มันมีความคิด มันมีสิ่งต่างๆ อยู่แล้ว เราจะเดินผ่าน เข้าไปบ้านเรา ในเมื่อในบ้านเรามันมีรั้ว มันมีสนาม มันมีสวน มันก็ต้องผ่านเป็นธรรมดา

แต่ผ่านเป็นธรรมดาเราต้องผ่านไปโดยมีสติสัมปชัญญะสิ เราจะเข้าบ้าน ถ้าเราไม่เข้าบ้าน เราจะพักผ่อน เราจะนั่งที่สวน มันก็ได้ แต่ถ้านั่งที่สวนเราจะถึงบ้านเราไหม นี่เหมือนกันถ้าเราไม่เข้าถึงตัวใจ เราจะมีสมาธิไหม เราจะมีหลักมีเกณฑ์ไหม ของเรานะ มันอยู่ในตู้เซฟนะ มันซ่อนอยู่ในห้องเก็บของของเราในบ้าน มันไม่ได้อยู่ที่สวน ที่ปากประตู อยู่ที่รั้วหรือ

นี่เหมือนกันกิเลสมันอยู่ในใจ กิเลสมันอยู่ที่จิตจิต มันย้อนกลับเข้ามา นี่! ศาสนา จะมหัศจรรย์มาก เป็นสันตภิภูฏิกโก เป็นความรู้จากภายใน ถ้าเป็นความรู้จากภายใน สิ่งที่เป็นคุณสมบัติทางปัจจัยเครื่องอาศัย มันจะมีคุณค่าขนาดไหน มันเป็นสมมุตินะ โลกเขาว่ามีค่าก็มีค่ากัน ในปัจจุบันนี้ให้เพชรทั้งโลกนี้เป็นของเราคนเดียวเลย แต่โลกนี้ไม่มีใครต้องการ มันจะมีประโยชน์อะไรเลย ไม่มีประโยชน์อะไรเลย

แต่สิ่งที่มันมีน้อย โลกเขาต้องการกัน มันก็มีคุณค่ามีราคาขึ้นมา มันเป็นราคาของโลกที่เขาสมมุติขึ้นมาให้มันมีราคา แต่คุณธรรมในหัวใจของเรา โลกเขาจะมาสมมุติกับเราไม่ได้ เราเองต่างหากเป็นผู้ที่ตั้งใจ เราเองต่างหากที่เป็นผู้ที่บังคับ บังคับเรานะ ตั้งสติ แล้วบังคับเรา ใ้ได้พลอย มันไปเห็นพลอย แต่เราเห็นธรรม ถ้าเราเห็นธรรม เรามีคุณค่าขึ้นมา

มันธรรมเห็นใหม่ ใ้ได้พลอยมันไม่รู้จัก มันไม่ได้เอามาเป็นประโยชน์กับมัน แต่ของเรา ถ้าเรามีสมาธิ แล้วเราเอามาเป็นประโยชน์นะ ให้มันออกวิปัสสนา คูลีถ้าเราตั้งชง เราตั้งชงนะ การตั้งเป็นอธิษฐานบารมี เราตั้งว่าเราจะประพฤติปฏิบัติ เราหวังมรรคหวังผลหวังขนาดไหน เราตั้งเป้าไว้ เหมือนกับทางโลกที่เขาตั้งเป้า แล้วเขาก็ทำโครงการของเขาจะเข้าหาเป้าหมายนี้ก็เหมือนกัน เราตั้งได้ เราตั้งชงของเรา ตั้งแล้วอย่าไปยึดมัน

ถ้าตั้งแล้ว เราไปยึดแต่เป้าหมาย เรารู้ว่านี่คือเป้าหมาย แล้วเราก็จินตนาการ เราก็อ่ เพื่อฝันแต่เรื่องของเป้าหมาย มันจะเข้าไม่ถึงเป้าหมายนั้น เราตั้งชงแล้วเราวางไว้ แล้วเราพยายามทำ หาเหตุหาผลตามข้อเท็จจริง แล้วมันจะถึงเป้าหมายนั้นไหม ถ้าเราหาเหตุหาผลตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้าเราไม่หาเหตุหาผลตามข้อเท็จจริงนั้น ในการประพฤติปฏิบัติใน

ปัจจุบันนี้ ด้วยการเห็นผิดว่าโลกเจริญงว เราไปกันมองว่าชาวพุทธ ชาวพุทธจำกันมา เป็นประเพณีมา เป็นสังคมอุปถัมภ์

คำว่าสังคมอุปถัมภ์ พ่อแม่เลี้ยงลูกมาอุปถัมภ์ใหม่ เราก็ต้องอุปถัมภ์มา สิ่งที อุปถัมภ์มา เราจะสร้างศาสนาทายาท สร้างคนขึ้นมาๆ มันเป็นสังคมพุทธ จะอุปถัมภ์ ถ้า อุปถัมภ์เป็นธรรมนะ แต่ถ้าเป็นโลกไม่ใช่อุปถัมภ์ มันเป็นเล่ห์กล มันเป็นเล่ห์ เล่ห์ต่างๆ ทีเขาสร้างภาพกันขึ้นมา มันก็ไม่ใช่ธรรม สิ่งที่ไม่ใช่ธรรมเพราะอะไร เพราะเป็นกุศล อกุศล ถ้าเป็นกุศลนะ คุณดีเราแจกทาน เราแจกทานเราให้ด้วยความบริสุทธิ์ เราแจกทาน กัน

แต่ถ้าเขาแสวงหาผลประโยชน์ล่ะ สิ่งที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นในความเห็นของเรา ในสัง ธรรมของเรา ในสังจะนะ สังจะ อริยสังจะ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันมีความเป็น ไปของมัน เข้ามา เราหาเหตุหาผลหาข้อเท็จจริงของมัน หาเหตุหาผลหาข้อเท็จจริงนั้นเป็นธรรม เหตุ และผลรวมลงเป็นสมาธิ ไม่มีเหตุไม่มีผล มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นสัญญาเฉยๆ

แล้วในปัจจุบันโลกเจริญๆ เราใช้ปัญญาของเรา ตั้งธงแล้วนะ ถ้าเราทำไม่เป็น ข้อเท็จจริง มันก็จะไม่ได้ผลอย่างนั้น แล้วถ้าใช้ปัญญามันเลยตรงไปนะ มันเลยตรงเพราะ เราคิดว่าเราใช้ปัญญา เราใช้ความใคร่ครวญ มันตั้งธงมาเพื่อเรา ตั้งธงมาเพื่อตัวจิต ถ้าจิต มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันทำของมัน มันจะเป็นประโยชน์กับมัน แต่ถ้าเลยตรงไป มัน เลยตรงไป ตั้งเป้า เพื่อเจือเพื่อฝั่นกันไป มันเลยตรงไป พอเลยตรงไปมันเป็นอย่างอะไร มันเป็น โลกียปัญญา ปัญญาที่ตริกเพราะจิต

จิตนี้คิดว่ามันเป็นความมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์ของจิต จิตเป็นสมาธิ เห็นนิมิต เห็นความรู้ต่างๆ เราก็ตื่นตื่นเราก็ไปยึดมัน เสร็จแล้ว พอเราส่งออกไปเพราะไปเห็นนิมิต นั้น มันจะเสื่อมหมดเลย เสื่อมเพราะอะไร เสื่อมเพราะจิตรู้อาการของจิต จิตรู้สิ่งที่มัน เห็นสิ่งที่มันรู้ พอมันเห็นสิ่งที่มันรู้ มันก็ออกจากฐานของจิต ออกไปรับรู้หมด เพราะสิ่ง ทีจิตมันจะเห็นได้ เพราะจิตมันต้องมีพื้นฐาน ถ้ามีพื้นฐานมันก็เป็นสามัญสำนึกใช้ใหม่

คุณิเรารู้เรื่องต่างๆ ด้วยตาของเรา แต่พอจิตมันสงบขึ้นมา มันรู้ นี่ไง อุปจารสมาธิ มันออกรู้ มันมหัศจรรย์ ตัวจิตเป็นสิ่งมหัศจรรย์มาก มีคุณค่ามาก คุณค่าของใดๆ ในโลก ไม่มีคุณค่ากับตัวใจตัวนี้ ตัวจิตตัวใจ เพราะจิตมาเกิดนี่ก็คือจิตมาเกิด มาเป็นมนุษย์ ถ้าไม่

มีปฏิสนธิจิตมาในไข่ของมารดาจะไม่ได้มานั่งอยู่นี่กันเลย ตัวจิตมีตัวมาเกิด พอเกิดขึ้นมาแล้วอยู่ในร่างกายของเรา แล้วเราไม่ใช่ไก่ได้พลอย อยู่กับศาสนาแล้วไม่เห็นคุณค่าของศาสนา

เราเกิดมาพบพุทธศาสนา แล้วเราฝึกฝนของเรา พอฝึกฝนของเรา ความมหัศจรรย์ของมัน มันจะรู้มันจะเห็น พอมันจะรู้มันจะเห็น เดียวก็จะเลยธงไป เดียวก็ตั้งธงไม่ได้ เพราะรู้เห็นขึ้นมา อยากให้เป็น อยากให้มีขึ้นมา ก็พยายามจะสร้างสม พยายามจะสร้างสติขึ้นมา พอจิตมันมีการเปลี่ยนแปลง อุปจารสมาธิ พอมันมีฐานของมัน มันจะออกรู้อย่างต่างๆ ถ้าเราไม่มีครูมีอาจารย์ ขบวนการเรานั้นไม่เชื่อครูบาอาจารย์ของเรา

ถึงจะเชื่อมั่นครูบาอาจารย์ของเรา แต่ด้วยความที่สติเราอ่อน ความที่รับรู้สึกเราอ่อน มันก็อยากรู้อยากเห็น พออยากรู้อยากเห็นมันก็ส่งออกไปรู้เห็น พอไปรู้เห็นมันก็เสื่อม มันใช้กำลังไป มันก็อ่อนตัวลง พลังงานนี้อ่อนตัวลง พออ่อนตัวลง สิ่งที่เราเห็นมันก็ไม่เห็น เพราะอะไร เพราะมันเห็นจากจิต จิตนี้ไปเห็นใจ จะเห็นในสิ่งต่างๆ เหมือนกับที่เราจะเข้าบ้าน มันต้องผ่านรั้ว ผ่านสนาม ผ่านไม้ค้ำค้ำต่างๆ

ถ้าคน เราเป็นเจ้าของบ้าน เราเดินเข้าออกทุกวันๆ เราจะรู้ไหม เราจะไปหมดต้นไม้นี้เราเป็นคนปลูก เราเป็นคนรดน้ำ เราจะไปต้นเต็นอะไรกับมัน แต่ถ้าคนไปเห็นใหม่ๆ โอ๊ย มันสวยมาก ทำไมมันมหัศจรรย์ขนาดนั้น มันก็ต้นมันก็ไหว มันก็เสื่อม ความเสื่อม.. จนเราฝึกฝนบ่อยๆ เข้า จนเราเป็นเจ้าของบ้าน เราเข้าออกบ้าน

การเข้าออกบ้าน คือการทำสมาธิ การเข้าออก เราจะเข้าบ้านของเรา เข้าถึงตัวจิตของเรา นี่คือธง! แล้วพอถึงธงขึ้นมาแล้ว เราต้องทำให้ในระหว่างธงนั้น ในระหว่างเรือของเรา มันต้องมีคุณธรรม ถ้ามีคุณธรรม.. สมาธิธรรม ปัญญาธรรม แล้วปัญญามันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ปัญญามันเกิดแล้วอย่าเลยธงไป ถ้าเลยธงไปเป็นโลกียปัญญา มันเป็นปัญญาคาดหมายเป็นอดีตอนาคต คุณิบุพเพนิวาสานุสติญาณ จตุปปาตญาณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อก้อนอยู่ พอจิตสงบเข้ามา รู้ถึงข้อมูลเดิม รู้ถึงอดีต

พอสงบเข้าไปอีก รู้ถึงสิ่งที่เป็นอนาคตที่จิตมันจะเป็นไป มันเป็นอดีตอนาคต มันชำระกิเลสไม่ได้ เพราะมันไม่ได้เข้าไปถึงข้อมูล ข้อมูลสิ่งที่เป็นข้อมูล ข้อมูลคือในบ้านของเรา สิ่งที่เป็นข้อมูลอยู่ในบ้านของเรา ในตู้เซฟของเรา ในสิ่งที่เราเก็บข้อมูลของเราไว้

มันจะต้องไปรื้อค้นกันตรงข้อมูลนั้น ถ้ามันรื้อค้นข้อมูลนั้น ถ้ามันสงบเข้ามา เรายังรักษาใจ เราเข้ามา รักษาใจเข้ามา มันจะรู้ มันจะเห็นสิ่งใดๆ เราจะเข้าไปบ้านเราให้ได้

บ้านคือตัวจิต คือตัวรง คือสิ่งต่างๆ อย่าให้มันเลยไป หรือเข้าไม่ถึง อดีต-อนาคต เป็นสิ่งที่ชำระไม่ได้ สิ่งชำระไม่ได้ เราแก้ไขของเรา ในภาคปฏิบัติของเรา ครูบา อาจารย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เราเป็นผู้ชี้ทาง พวกเราที่ประพฤติ ปฏิบัติ เราต้องแก้ไข เพราะจิตที่มันมาเกิดคือจิตของเรา สิ่งที่มาเกิดเป็นเราในปัจจุบันนี้ สิ่งที่เป็นเรา เป็นเราเพราะพ่อแม่ตั้งชื่อให้ แล้วถ้าไม่ได้แก้ไข ไม่ได้มีการกระทำ มันก็จะต้องไปเกิดอีก

ในปัจจุบันนี้ มันเป็นสิ่งที่มีห้ศรรย “กายกับจิตอยู่ด้วยกัน แต่ไม่ใช่อันเดียวกัน” ขณะจิตที่สงบขึ้นมาเป็นสมาธิ มันสามารถปล่อยร่างกายเข้ามาได้ สักแต่ว่ารู้นะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อุปจารสมาธิพอมันสงบขึ้นมา มันยังได้ยินเสียงอยู่ มันยังรับรู้ได้อยู่ เพราะมันออกรับรู้ได้ อัปนาสมาธิ มันทั้งกาย สักแต่ว่ารู้! มันเป็นจิตเฉยๆ มันเป็นตัวจิตที่มันเป็นตัวของมันเอง มันไม่รับรู้แม้แต่เรื่องของร่างกายเลย สิ่งที่ไม่รับรู้เรื่องของร่างกาย เพราะมันมีสติสัมปชัญญะพร้อมหมด ที่ว่า “กายกับจิตอยู่ด้วยกัน แต่ไม่ใช่อันเดียวกัน” ไม่ใช่อันเดียวกัน แต่มันเกี่ยวเนื่องกัน

ในปัจจุบันเราเข้าป่าเข้าเขา ขณะที่เราไปมีอุบัติเหตุ โคนหนามเกี่ยวหรือว่าสิ่งใด ขณะที่เราเห็นเลยว่าเลือดมันออก แต่ขณะที่มันไม่รับรู้ มันไม่เจ็บ แต่พอเราเห็นเลือดมันจะเจ็บทันทีเลย จิตกับกายมันไม่ใช่อันเดียวกัน มันอยู่ด้วยกัน มันเกี่ยวเนื่องกัน เกี่ยวเนื่องด้วยความรับรู้ ถ้ารับรู้แล้วมันจะเป็นไป แล้วถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตมันสงบเข้ามา ตัวจิตที่มีห้ศรรย มันเห็นนิมิต เห็นความรู้ มันอยู่ที่อำนาจวาสนา

ถ้าจิตคึก จิตคะนอง ถ้ามันสงบเข้ามา มันลงลึก บางทีลงลึกเลย ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ พุดไปนี่ไม่มีใครเชื่อหรือ แต่ผู้รู้ ผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์ท่านเคยผ่านมา แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเจอประสบการณ์อย่างนั้น ไปหาครูบาอาจารย์ท่านจะชี้บอก อย่างนั้นต้องเดินก้าวต่อไป ต้องดึงกลับมา รู้นะ จิตสงบเห็นเราหลุดออกไปอยู่บนก้อนเมฆ จิตดึงกลับมามันลงไปใบบาดาล ลงไปใบบาดาล ไปอยู่ไปเห็นสิ่งต่างๆ ในบาดาล นี่ไงในวิญญูฯ ขณะที่รู้แบบนี้มันก็เป็นสิ่งที่มีห้ศรรยนะ มันเป็นสิ่งที่น่าทึ่ง

ผู้รู้ ผู้ที่ปฏิบัติ มันมีประสบการณ์ มันเป็นแต่ละดวงจิตที่มันมีกำลัง ถ้าจิตมันสงบเฉยๆ ก็มี เห็นนิมิตเล็กๆ น้อยๆ ก็มี เห็นนิมิตจนติดในนิมิตก็มี สิ่งอย่างนี้เราต้องแก้ไข เราต้องแก้ไขเพราะจิตออกฤทธิ์หมด จิตไปรับรู้หมด นี่ไงที่ว่ามหัศจรรย์ๆ มหัศจรรย์เพราะมันอยู่ที่ฐาน ฐานกว้าง ฐานแคบ ฐานของจิตแต่ละฐานมันไม่เท่ากัน แต่จะเท่ากันหรือไม่เท่ากัน อันนั้นมันเป็นอำนาจวาสนาบารมี

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง เราต้องกลับมาที่ผู้รู้ กลับมาที่ในตัวของเรา ตั้งสติแล้ว พุทโธๆ ดิ่งกลับได้หมด มันจะคิดมันจะคะนอง ความคิดคะนองมันโดยข้อมูล โดยกำลัง คุณรู้ความรู้สึกความนึกคิดของมนุษย์หลากหลายมาก แม้แต่ในวิชาชีพเดียวกัน ก็มี ความคิดที่หลากหลาย ทุกๆ อย่างหลากหลายหมดเลย จิตก็เหมือนกัน แม้แต่ที่มันมาแนวทางเดียวกันแล้ว มันก็ยังมีหลากหลาย

แต่มันสำคัญที่เรื่องของเรา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครอบไว้หมดแล้ว ไม่มีเรื่องหรือเรื่องธรรมอันใดจะประเสริฐเลิศเลอเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สร้างบุญญาธิการมา ในศาสนาพุทธในปัจจุบันนี้ แล้วเราสาวกสาวกที่ประพฤติปฏิบัติขนาดไหนละ มันจะไม่มีอำนาจวาสนาได้เท่า นั้นหรือ คุณมันก็คุมเราไว้ด้วยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้แล้วนี่ไง แต่เพราะเราไปตื่นตื่น เราไปคาดหมายจนเกินกว่าเหตุ

แต่ถ้าเราย้อนกลับมา ย้อนกลับมาที่สติ กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่รู้ คำว่าพุทโธ มันเป็นคำบริกรรม จิตมันอยู่กับพุทโธปั๊บ สิ่งที่ออกรู้ ออกรู้เพราะพลังงานมันออกไป พอพุทโธปั๊บมันปิดกัน ว่าพลังงานนี้มันต้องมาเกาะที่พุทโธ เกาะที่พุทโธ บริกรรมพุทโธ ตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ สิ่งที่เราที่เห็นมันเบาลงเอง จิตจะคิดคะนองขนาดไหน ยับยั้งด้วยสติ! สตินี้ยับยั้งได้ ยับยั้งให้จิตเข้ามาให้เป็นฐานเป็นข้อมูล เป็นทุน เป็นที่ตั้งมันที่เราจะออก แยกแยะ คั่นคว้าในเรื่อง ในร่างกายของเรา

อุปัชฌาย์ให้งานมาแล้ว งานของพระ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ถ้าโดยสามัญสำนึกของโลกียปัญญา ใช้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นคำบริกรรม คือให้จิตเกาะ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ด้วยปัญญาด้วยการใคร่ครวญ จิตมันก็หดสั้นเข้ามา เพราะมันเห็น เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ มันเป็นเรื่องของร่างกาย มันเป็นเรื่องของความต้อง

ถนอมรักษา ต้องดูแล ถ้าคิดอย่าให้มันอยู่ในวงของ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ จิตไม่ออก
ข้างนอก มันก็เห็นผล

เห็นผลเพราะมันสงบเข้ามาได้ มันเห็นโทษไง ความเห็นโทษ มันเห็นโทษเข้ามา
มันเป็นสมณะมันก็หัดตัวเข้ามา เพราะเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ รูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ เป็นได้ทั้งสมณะ เป็นได้ทั้งวิปัสสนา เป็นได้ทั้งสมณะเพราะจิตเป็น โลภีย
ปัญญา ถ้าจิตเราเป็น โลภียปัญญา เราใช้ฐานในอายตนะ ในขั้น ๕ โดยปัญญามันจะ
เป็น โลกุตตรปัญญา แล้วมันจะหัดสั้นเข้ามาให้เป็นตัวจิต นี่เป็นกรรมฐาน

แล้วถ้าจิตมันสงบแล้วย้อนออกดู เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ จากจิต! พออกจากจิต
นี่ไง ถ้าจากจิตนะ ผม เส้นผม มันขยายส่วนได้ แยกส่วนได้ ขนแยกได้ ขนมันจับแล้วมัน
ขยายส่วนแยกส่วนเป็นวิภาคะ นี่ไงสิ่งที่คิดคะนอง ที่เห็นว่าออกไปเดินจงกรมบนอากาศ
ลงไปถึงไปเห็นพญานาค หรือเห็นการลอย เห็นนิมิต เห็นเทวดา เห็นอินทร์ เห็นพรหม
มันเป็นวิภูฏะ มันเป็นภพ “รูปภพ กามภพ อรูปภพ”

กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเป็นสถานที่อยู่ของจิตวิญญาณ นี่จิตสงบขึ้นมา มันก็
เห็นวิภูฏะ เห็นความเป็นไปของวิภูฏะ เห็นความเป็นไปสถานะของภพ แต่ขณะที่จิตสงบ
เข้ามา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ที่เป็นกรรมฐาน ที่เป็นสมณะ เราอาศัยมัน จิตมันหัด
สั้นเข้ามา หัดสั้นเข้ามา จนตัวมันเป็นสมาธิ เป็นสมาธิมันไม่มีมิติ

เห็นไหม เราเป็นมนุษย์ เราอยู่กันด้วย ๒๔ ชั่วโมง เป็นมิติที่มันครอบงำว่า เรามี
๒๔ ชั่วโมงหมุนเวียนไป ๑๐๐ ปี แต่เทวดาของเขา ใน ๑ วันของเรา เท่ากับ ๑๐๐ ปี
กาลเวลามิตมันต่างกัน ถ้ามิติต่างกันมันจะเข้าหากันไม่ได้ แต่ถ้าจิตมันสงบมันไม่มี
กาลเวลา มันเป็นสากล พอสากลถ้ามีอำนาจวาสนามันจะไปมิติไหนก็ได้

นี่ไงพอจิตมันสงบนะ มันไปเห็นมิติอย่างนี้ มันก็เห็นวิภูฏะ แต่มันไม่เห็นธรรม!
มันไม่เห็นสังขาร มันไม่เห็นความจริง มันไม่เห็นอริยสัจ

ไถ่ได้พลอย มันไม่รู้คุณค่าของศาสนา พอจิตมันมีความมหัศจรรย์ แล้วมีความ
รับรู้ ตื่นเต้น ไปกับจิต คิดว่าเป็นผู้วิเศษ ผู้รู้ ผู้มีอำนาจ เดียวมันก็เสื่อม เพราะมันเป็น โลภีย
ปัญญา มันไม่เป็นสังขาร

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กุปปธรรม อกุปปธรรม สิ่งที่มีน เป็นอกุปปธรรม จิตมันสงบเข้ามา มันมีความสงบเข้ามา ถ้ามีครูบาอาจารย์ แล้วมีอำนาจ วิชา ย้อนไป ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันขยายส่วนแยกส่วน แล้วมันธรรมสังเวช มันเกิด ความสังเวช มันเกิดความสะเทือนใจ เกิดความสังเวช เพราะมันรู้โดยสัญชาตญาณ รู้โดยสัญ ชาตญาณเพราะจิตมันสงบ จิตมันเป็นฐาน

นี่ไงถ้าเป็นวิปัสสนา วิปัสสนามันเกิดจากจิต! มันต้องจิตวิปัสสนา ต้องจิตสงบ แล้วจิตเห็นจิตรู้ ถึงเป็นวิปัสสนาเห็นใหม่ นี่ไง! เรื่องเรื่องธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้ามันอยู่ที่นี่ไง

ที่ว่า “ธรรมะสัมผัสด้วยใจ.. สัมผัสด้วยใจ..” มันเป็น สัพเพ ชัมมา อนัตตา มัน เป็นการกระทำ มันเห็นใหม่ คุณตั้งใจแล้วเราพยายามเข้าไปให้ถึงเป้า เราตั้งเป้าว่าเราจะ ไปถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ เราจะไปถึงมรรคผลนิพพาน

มรรคผลนิพพานมันเกิดมาจากไหน เราจะไปจ่ายตลาดมาจากไหน มันจะเกิดมา ได้อย่างไร มรรคผลนิพพานนะ มรรคผลนิพพานไม่มีการค้าขายในวัฏฏะนี้! มรรคผล นิพพานมันเกิดจากจิตที่สกปรก จิตที่มันมีอำนาจวิชา จิตที่มันมีการต่อสู้ จิตที่มันมี ความตั้งใจ ถ้าจิตตั้งใจ นี่ไง คุณค่ามัน ความว่าใจ ใจมันมหัศจรรย์มันมีคุณค่ามาก แล้ว มันโดนวิชาครอบงำ แล้วมันเป็น มันหมุนไปตามวัฏฏะ แต่ในปัจจุบันนี้เราศรัทธา เรา มีความเชื่อในพุทธศาสนา แล้วมีครูบาอาจารย์

เรื่องธรรม เรื่องธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของหลวงปู่มั่น ท่าน วางรากฐาน แล้วมีครูบาอาจารย์ทำ มีแนวทาง เราถึงมีความศรัทธามีความเชื่อ แล้วออก ประพฤติปฏิบัติกัน ออกแสวงหา ออกการกระทำ แล้วมันเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาสัจจะ ความจริง สัจจะความจริงนะ มันทุกข์มันยากไหม? ทุกข์ยาก.. การกระทำใหม่ๆ มันทุกข์ ยากทั้งนั้น แต่มันทุกข์ยากขนาดไหน มันมีคุณค่านะ

คุณแค่จิตสงบ จิตที่เป็นสมาธิที่ไม่มีมิติ มันไปรู้ไปเห็นสิ่งต่างๆ ถ้าไม่มีใครคอย ชี้นำ มันเตลิดเปิดเปิงไปเลยนะ เตลิดเปิดเปิงไปมันจะเป็นโจรสลัดใจ มันจะไปปล้นไป จิงธรรมะ เวลามันเสื่อมขึ้นมาแล้ว มันก็จะชิงว่า “มีธรรมมา มีธรรมมาไง” มันจะเอา ธรรมใส่มาในเรือของมัน แต่มันไม่ใช่ธรรมของมันก็ไปปล้นมา

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ โจรสลัดหรือ เราเห็นความผิดของใจของเรา ถ้าเห็นความผิดของใจของเรา เห็นความผิดเพราะอะไร เห็นความผิดเพราะมันเห็นความจริง เห็นความผิดเพราะมันเห็น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันสะท้อนหัวใจ เหมือนกับเราเจ็บไข้ได้ป่วยมหาศาลเลย แล้วเรานึกถึงโรคภัยไข้เจ็บว่า โรคอย่างนี้มันรักษาไม่ได้ มันสะท้อนใจมาก

โรคกิเลสก็เหมือนกัน เราไม่เคยเห็นมัน เราไม่รู้มัน เราก็นอนจมกับมัน แต่พอจิตมันสงบเข้ามาแล้วมันไปเห็นเข้า มันเห็นด้วยสังขารนะ เห็นโดยมรรคนะ มันขยาย มันขยายออกไป หนังของเรา ทำไมรูขุมขนทำไมมันเหมือน.. มันขยายออก จนเป็นเหมือนกับเป็นบ่อเป็นเหว เป็นบ่อเป็นเหวเลยนะ โอ้โห รูผิวหนังของคนมันเป็นอย่างนั้นหรือ การประพฤติปฏิบัติถ้าเป็นสังขาร มันรู้มันเห็นของมันนะ แล้วมันสะท้อนหัวใจนี้สะท้อนหัวใจ นี้โดยสังขารนะ นี้เรื่องเรื่องธรรม

แต่ถ้าเป็นเรือโจร เรือโจรสลัดนะ มันก็คาดหมาย พอจิตสงบขึ้นมาเห็นคนเห็นหนัง มีคนปฏิบัติเยอะมาก เห็นถึงเนื้อสัตว์ ที่ตัวเองเอามากิน แล้วคิดถึงเปรียบเทียบเหมือนผิวหนังของเรา เหมือนของเรา แล้วกระอักกระอ่วนกินไม่ได้ แล้วบอกว่าสภาวะธรรมมันเกิด ไม่ใช่! นี่มันกิเลสบังเงา กิเลสมันบังเงานะ มันอยู่กับใจของเรา แล้วมันเปรียบเทียบ เปรียบเทียบว่าผิวหนังของเรา ผิวหนังของสัตว์ คูหนังสัตว์ก็เหมือนหนังเรา ใสนี้มันเป็นเรื่องโลก

มันเป็นเรื่องโลก มันไม่เป็นเรื่องธรรม ถ้าเป็นเรื่องธรรม มันไม่มีอาการขะเขย่ง มันไม่มีอาการกระอักกระอ่วน ถ้ามันยังกระอักกระอ่วนอยู่ เราพิจารณาของเรา มันจะมีนะ บางทีมันมีการกระอักกระอ่วน มันมีอะไรสะท้อนหัวใจมาก แต่มันไม่เป็นธรรม เพราะมันเป็นกิเลสบังเงา เป็นโจรสลัด แล้วอ้างธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นอวิชา เป็นความรู้ของเรา แล้วอ้างอิงธรรมะ แล้วมันก็เล่นของมันไป เล่นของมันไปนะ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ จิตมันเชื่อถือสิ่งนี้นะ มันก็จะเล่นออกไป ไปเผชิญภัยกับพายุฝน

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ เราต้องเปลี่ยนแนวคิด ให้โจรสลัด ให้อวิชา ให้มันมีคุณธรรม ให้มันคิดพิจารณาของมัน ว่าสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องโลกๆ มันเป็นสัญญาอารมณ์

มันเป็นสัญญาณอารมณ์ของใจ ใจมันสร้างภาพ สร้างอารมณ์ขึ้นมา มันไม่เป็นความจริง! ถ้าเป็นความจริง จิตมันสงบเข้ามา สงบเข้ามา แล้วพอมันเห็น มันจะแยกส่วนขยายส่วน ขนาดไหน มันเป็นธรรมสังเวช สังเวชมาก สลดมาก สลดมาก

จนขนาดจะประพฤติปฏิบัติ มันจะเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนานะ มันจะมีสติสัมปชัญญะ แต่เดิมนะเราทำด้วยไม่มีเหตุไม่มีผล เราทำเราประพฤติปฏิบัติแบบสักแต่ว่าทำ นั่งก็เจ็บ โอคโอยปวดนะ เดินจงกรมก็เดินจนขาลากเลย คุณเหนื่อยขนาดนี้ไม่ได้อะไร มันจะได้อะไรล่ะ เพราะเรา ชงของเราตั้งไว้ ตัดหาความทะยานอยากตั้งไว้ ลมมันกรร โขกมา คุณตั้งไว้ คุณมพัตติ มีลมชงก็ไหว

นี่ก็เหมือนกัน ตั้งเป้าแล้วพยายาม ตัดหาซ่อนตัดหา ตั้งเป้า ชงตั้งไว้ แล้วเราทำไปตามข้อเท็จจริง เดินจงกรมไปตั้งสติไว้ ถ้ามันยุบตัวลง ชงยุบตัวลง ยุบถึงใจของเรา ถ้ามันยุบตัวลง ชงมันเป็นวัตถุ มันเปรียบเทียบ ชงคือความตั้งใจ ความตั้งมั่น แต่ความรู้สึกอันจริง ความรู้สึกเป็นในหัวใจเราใช่ไหม ถ้าหัวใจเราเป็นจริง มันเป็นของมันขึ้นมา ถ้ามันเป็นของมันขึ้นมา สิ่งที่เป็นจริงของเราขึ้นมา แล้วเราฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า

นี่ไงถ้าเราไปตัดหาซ่อนตัดหา สักแต่ว่าทำ ทำด้วยความมูมานะ มูมานะนี้มันลองผิดลองถูกนะ คุณสิ เราขุดบ่อน้ำ ถ้าเราไปเจอหิน บ่อเราลึก เราต้องลงทุนลงแรงใช่ไหม เหนือไหล่โคลนย่อยเลย แต่ถ้าบ่อเราตื้น นี่ก็เหมือนกันบางวันก็ภาวนาดี บางวันก็ภาวนาไม่ดี บ่อน้ำที่เราแสวงหา เราจะขุดได้ลึกได้ตื้นขนาดไหน สิ่งนี้เป็นการกระทำนะ ทำหน้าที่ของเรา ทำหน้าที่ของเราขุดไปเรื่อยๆ ให้น้ำมันออก ไม่ใช่เหงื่อออก เหงื่อออกก็คือเหงื่อออก

ถ้ามันยังไม่ออกก็ใช้ประโยชน์ยังไม่ได้ใช่ไหม เราต้องขุดของเราไป หน้าที่ก็ขุดของเราไป แต่พอเหงื่อออกแล้ว เราก็ท้อใจกัน ความท้อใจ มันเป็นเรื่องของกิเลส กิเลสทั้งนั้นนะ ในการประพฤติปฏิบัติว่าทุกข์ว่ายาก “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ประเสริฐ” ใครนับถือศาสนาพุทธต้องเจริญสติ มันเจริญที่หัวใจ ไม่ใช่เจริญที่วัตถุ นี่ก็เหมือนกันในการประพฤติปฏิบัติ เราก็ประพฤติปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติธรรมต้องได้ผลดี ต้องมีคุณงามความดี มีทุกทีนะ การปฏิบัติของเรามีทุกก้าวอย่างที่มิบุญกุศล

คูลีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ผู้ที่มีสติอยู่แม้แต่วินาทีเดียว ยังดีกว่าคนที่เขามีชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปี” นิธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดขนาดนี้นะ เรามีสติการเคลื่อนไหว แค่ ๑ วินาที ดีกว่าคนที่ปล่อยใจปล่อยกายเป็นร้อยๆ ปี แล้วเราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา เราฝึกสติใหม่ มันฝึกแล้ว การฝึกต่างๆ การกระทำต่างๆ มันเป็นผลกับใจของเรา คูลี เราออกไปเจอประสบการณ์ต่างๆ มันจะฝังใจเราไหม

ถ้าจิตมันมีประสบการณ์ของมัน มันจะฝังใจมาก มันมีผลตั้งแต่ทุกอย่างก้าว ทีนี้ผลของการที่มี มันมีโดยโลก มันยังไม่มีโดยธรรม ถ้าไม่มีโดยธรรม ในการประพฤติปฏิบัติ กิเลสเท่านั้นมันทำลายเรา กิเลสของเรา คูลีว่าจิตนี่เป็นสิ่งที่มีหัจจรรย์ แล้วมันก็มีวิชาพาเกิดพาดาย แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติวิชามันก็ขวาง มาร เรื่องของมาร มารนี้น่ากลัวมาก แล้วมารมันอยู่ที่ไหน มารมันอยู่ในหัวใจของเราละ ของคนอื่นเป็นเรื่องของคนอื่น มารในหัวใจของเราที่เราต้องต่อสู้กับมัน

ตั้งสติ! ตั้งสติแล้วตั้งสัจจะ คนมีสัจจะ คนมีความจริง คนจริงทำสิ่งต่างๆ แล้วจะเป็นความจริง คนโลเล คนที่ไม่จริง คนที่ทำสักแต่ว่า ผลมันก็เป็นสักแต่ว่า แต่ก็ต้องฝึกฝน ไม่ใช่เราฝึกฝนเป็นสักแต่ว่า ถ้าเราเป็นสักแต่ว่า เราก็เลิกเถอะ เลิกเถอะนะ มันก็เหมือนกับสวะ มันจะลอยไปตามน้ำ ลอยไปไม่มีประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้าเราไม่เป็นสวะ เราจะลอยทวนน้ำ สิ่งที่ลอยทวนน้ำ สิ่งที่เป็นคนไม่จริงไม่จ้ง ไม่มีสัจจะ มันก็จะจริงมีสัจจะขึ้นมาเพราะอะไร

เพราะสิ่งที่เราทำ เราลงทุนลงแรงแล้ว ถ้าเรามีสัจจะขึ้นมา ผลมันเกิดขึ้นมา พอผลมันเกิดขึ้นมา คูลีขณิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ทำไมมันพัฒนาได้ละ ปัญญา ก็เหมือนกัน ปัญญาเนี่ยมันกว้างขวางกว่าสมาธิเยอะมาก แต่ถ้าไม่มีสมาธินะ มันเป็นสติปัญญา มันเป็นมารใช้ความคิด แต่ถ้ามีสมาธิ มันเป็นปัญญา ปัญญาเพราะอะไร เพราะมันเป็นสมาธิ

ถ้าจิตมันมีค้นหาความทะยานอยาก มันมีตัวตนอยู่ มันเป็นสมาธิไม่ได้ สิ่งที่เราเห็น พอเรานั่งเข้าไป เรานั่ง พุทโธ พุทโธ เอ๊ะมันเป็นสมาธิหรือยัง สมาธิเป็นอย่างไร เพราะมันมีเรานี้ขวางอยู่ สมาธิเป็นอย่างไร เพราะเราอยากรู้อยากเห็นไง เพราะเรามีเรา เป็น

สมาธิไม่ได้แต่เวลามันจะลงนะ จะเป็นสมาธิ เราก็ไม่มี สิ่งต่างๆ ก็ไม่มี ตกใจอีก เอ๊ะ
ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ นั่นละมันจะลงสมาธิ

ถ้าลงสมาธิ ถ้าเราฝึกฝนจนชำนาญ จนชำนาญนะ ทำความสงบบ่อยครั้งเข้าๆ
“ชำนาญในวสี” มันสงบเพราะอะไร มันสงบเพราะเราตั้งสติ มันสงบเพราะว่าเราถอน
กำลังของมันด้วยการผ่อนอาหาร มันสงบเพราะว่าเราเร่งความเพียร มันสงบเพราะเรา
ชอบเดินจงกรมตอนตี ๔ ตี ๕ มันสงบเพราะเราต้องการทำตอนไหน ทำบ่อยครั้งๆ จน
มันตั้งมั่น พอสงบพอตั้งมั่น มันมีกำลังของมัน พอมันย้อนออกไปใช้ปัญญา นี่มันจะเป็น
วิปัสสนา

วิปัสสนาเพราะอะไร เพราะมันมีสมาธิ มันไม่ใช่เรา แต่ถ้ามันเป็นความคิดนะ
เป็นโลกีย์ปัญญา มันคิดมาจากเรา ความคิดจากเราไง แล้วมันก็เป็นกิเลสอีก ก็ต้องเราสิ
เพราะถ้าไม่ใช่เรา เดี่ยวเขาโกหกเอา เดี่ยวมันจะเป็นวิปัสสนุ เดี่ยวมันจะเป็นสิ่งที่มันจะ
เสียหาย เรายังคิดมาก ยิ่งระวังมาก ยิ่งต่างๆ มาก ยิ่งผิดมาก แต่ถ้าทำโดยสัจจะความจริง
ผิดก็เป็นครู ถูกก็เป็นครู ความผิดความถูกมันจะสอนเรา ถ้าไม่มีความผิด ความถูก มันจะ
ชำนาญในวสีได้อย่างไร ชำนาญในการเข้า และชำนาญในการออก

แล้วสมาธิมีเข้ามามีออกด้วยหรือ? สมาธิมันทำไมถึงเข้าถึงออกล่ะ อ้าว.. ใจ สัญญา
อารมณ์โดยปกติ แล้วมันละเอียดเข้ามามันเข้าใหม่ มันละเอียดเข้ามา คุณความรู้สึกของเรา
สิ มันอ่อนไหว ความรู้สึก ความโกรธ เวลาความโกรธความคิดมันพุ่งออกมา แล้วเวลา
มันเริ่มเบาตัวลง มันเริ่มสติมันเริ่มตามทันมา ความคิดมันเริ่มเบาลงๆ ทำไมเราไปเห็นล่ะ
คุณเวลาเราโกรธเลือดมันสูบฉีดใหม่ เวลาเราปกติเลือดมันจะสูบฉีดใหม่ จิตที่มัน
ละเอียดเข้ามา มันจะรู้หมด ละเอียดเข้ามาๆ

สติดีมากจนเป็นสติเป็นมหาสติ จนมันเข้าใจ แล้วพอเข้าใจ คนนะเคยเจริญแล้ว
เสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เขาจะรักษาของเขามาก งานในการภาวนาเป็นงานที่ลงทุนลงแรง
มาก เรานะอาบเหงื่อต่างน้ำ ทำงานกันนะ เราว่าเราทุกข์เรายาก แล้วเวลาเกิดอารมณ์
กระทบขึ้นมาจากสังคม เราก็เจ็บปวดแสบร้อน แล้วไหนบอกว่าเกิดเป็นชาวพุทธแล้วมี
ความสุขล่ะ เกิดเป็นชาวพุทธแล้วมีความสุข ถ้าได้สมาธิธรรม “ธรรมรสของธรรมชนะ
ซึ่งรสทั้งปวง” รสของสมาธินะ ใครเข้าถึงสมาธิจะฝังใจมาก

แล้ววิปัสสนาไป เวลามันปล่อยเป็นตทั้งคพหวน ก็ไปยึดมันมันอีก พอยึดมัน มันก็ไม่ใช่เพราะ มันเป็นการปล่อยวางชั่วคราว การปล่อยวางชั่วคราวเพราะมีสมาธิ เพราะมีความเพียร เพราะมีสติ มันทำถูกต้องมันถึงปล่อยวาง พอปล่อยวางขึ้นมามันปล่อยขึ้นมา แต่กิเลสมันไม่ถึงที่สุด มันไม่สรุปเป็นมรรคสามัคคี พอมันปล่อยวางขึ้นมา กิเลสมันรู้ตัวทัน มันก็หลบหลิก แล้วมันก็จะไปหลอกไปล่อ บอกว่า “สิ่งนี้เป็นธรรมๆ” หลอกล่อให้เราเพิดเพลิน หลอกล่อให้เราไม่ถนอมรักษา แล้วมันก็เสื่อม มันก็เสื่อมแล้วเราก็ตั้งต้นใหม่

ในการกระทำมันจะมีเจริญแล้วเสื่อม ทั้งสมาธิ ทั้งปัญญา ขณะที่ใช้ปัญญา ถ้าสมาธิมันอ่อนตัวลง การใช้ปัญญานั้นมันจะฝาดฝืนกับกำลังของกิเลสไปไม่ไหว การคิด การใช้ปัญญานั้นมันจะเป็นสัญญา เราต้องกลับ ปล่อยวางแล้วกลับมาที่พุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ให้จิตมันสงบเข้ามา ให้มีกำลังของมัน นี่ขั้นของปัญญาแล้วต่อสู้อย่างแยกแยะออกไป ทำแล้วทำเล่า ทำแล้วทำเล่า จนความสมดุลของมันเกิดขึ้น

ความสมดุลของสมาธิ ความสมดุลของความเพียร ความสมดุลของงาน ความสมดุลของทฤษฎี ทฤษฎีคือความเห็น คือปัญญา สิ่งต่างๆ มันสมดุลของมัน แล้วมันสมุจเฉตปหาน ขาด! “กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์” กายมันแยกออกไป จิตมันแยกออกไป ทุกข์มันแยกออกไป แล้วความรู้้อีกอันหนึ่งมันจะรวมลงแล้วรู้ขึ้นมา สิ่งที่อยู่ขึ้นมา นั่นนะ นี่ไงมันเกิดมาจากไหนล่ะ? มันเกิดมาจากไหน? สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหน? ในตำราไม่มีไหม เป็นสมบัติของใคร มันเป็นสมบัติกับใจผู้ที่ประพฤติกฎปฏิบัติใช้ไหม มันเป็นสมบัตินี้ไงจากเรือ โจรสลัดมันก็เป็นเรือธรรม

เรื่องคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องของหลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราที่เป็นผู้นำ เรื่องของเราเห็นไหม คุณิเราได้เรื่องของเรามาเล่าหนึ่ง เกิดมาก็มีร่างกาย คุณิคนจนน้ำ คนที่เขาตกน้ำนะ สิ่งใดที่มาเป็นประโยชน์กับเขา เขาก็จะเกาะสิ่งนั้นไป ซากศพเขายังเกาะเลย สิ่งใดมีอะไรมาเขาเกาะทั้งนั้น เพื่อดำรงชีวิตของเขา นี่ก็เหมือนกัน จิตมันอยู่ในร่างกายเรา มันอาศัยเราอยู่ จิตเนี่ย แต่ถ้ามีวิฤติภาวะ มีความรู้จริง มีความพยายามชวนชวาย มันจะพัฒนา

ถ้าพัฒนาขึ้นมา เขาทำหน้าที่การงานกัน เขานับเงินนับทองกันนะ เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนากัน วันเวลาล่วงไป ล่วงไป เราได้อะไร การเสียสละไง การเสียสละ การถ่ายถอนความสกปรกของใจ การถ่ายการถอน การรื้อคั้น การรื้อออก แต่มันมีอยู่ที่ไหนล่ะ ใครเป็นคนเห็นล่ะ แต่ถ้าเขาทำธุรกิจกัน เขามีเงินมีทองนะ เขาฝากธนาคารนะ เขามีดอกเบี้ย เงินทองเขาทบต้นทบดอก เขจะมีของเขา สมบัติของเขา อันนั้นเป็นความจริงไหม นี่ไงโลกเขาเห็นกันได้

แต่เวลาเรมานั่งสมาธิภาวนา วันเวลาของเราเสียไป ถ้าจิตของเรามันมีกำลังขึ้นมา มันจะฝังใจเรา แล้ววันเวลา เราเกิดมาในวิภวภูมิตะ วันเวลามันล่องไปๆ ถ้าเราไม่ปฏิบัติ วันเวลาก็ล่องไปโดยธรรมชาติ ตั้งแต่วินาทีที่เกิดขึ้นมา มันจะหมดไปตลอด แล้วหมดอายุขัยเป็นธรรมดา ในการประพฤติปฏิบัติ เราเอาเวลานั้นมาประพฤติปฏิบัติ แล้วมันพัฒนาใจ ใจมันจะพัฒนา ถ้าปฏิบัติที่ถูกต้อง ถ้าปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง มันก็เป็นการหัดเป็นการทดสอบ เป็นการหาโอกาส เพราะอะไร เพราะจริตนิสัย มันไม่ชอบ ไม่ชอบอะไรที่มันเรียบง่าย มันไปชอบสิ่งที่หวือหวา ก็เลสมันชอบอย่างนั้น ชอบหวือหวานะ

แต่ถ้าจิตของเรามันมีบารมีนะ มันก็หวือหวา ในการวิปัสสนา มันจะมีเหตุมีผลของมัน มันจะแสดงตนของมัน สนุกมาก ขณะที่กิเลสกับธรรมมันต่อสู้กันในหัวใจนะ โจรสลัดกับธรรมะ มันต่อสู้กันกลางหัวใจ กลางลำเรือของเรานี้ กลางระหว่างของใจ ให้มันต่อสู้ ให้มันทำลาย ต่อสู้ทำลายกัน ด้วยสติด้วยปัญญาของเรา มันผลัดกันเลย ในเรื่อนั้นเดี๋ยวก็เป็นโจร เดี่ยวก็เป็นธรรม เดี่ยวก็เป็นโจร เดี่ยวก็เป็นธรรม ต่อสู้กันถึงที่สุด

พอถึงที่สุดนะ มรรคสามัคคีรวมกัน มันเป็นชั้นเป็นตอนนะ มรรค ๔ ผล ๔ ทำไปบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดนะมันพ้นจากกิเลส เป็นเรื่องธรรมล้วนๆ “สอุปาทิเสสนิพพาน” ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีชีวิตอยู่ นี่มันเป็นธรรม เราไม่ต้องไปอ่านหลักศิลาจารึก หลักศิลาจารึกเราอ่านด้วยกิเลสเรานะ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ ตัวท่านเองเป็นศิลาจารึก เพราะตัวท่านเองเป็นธรรม ในหัวใจนั้นเป็นธรรม ในหัวใจเป็นธรรมนะ มันธรรมล้วนๆ

กว่าที่จะเป็นธรรม คุณลืมนึกว่ากว่าที่จะเป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปีนะ หลวงปู่มั่นท่านชวนขายของท่าน ท่านพยายามทำของท่านมา ท่านลองผิดลองถูกของท่านมา จนถึงที่สุดท่านฆ่ากิเลสของท่านในหัวใจท่านทั้งหมดเลย ในหัวใจเป็น

ธรรมล้วนๆ สิ่งที่เป็นธรรม สิ่งที่มีมันได้มา เพราะมันมีประสบการณ์อย่างนั้นใช้ใหม่ แล้วเวลาเราทำขึ้นมา มันก็ประสบการณ์ของใจใจ ใจที่มันเป็นโจรสลัด โจรสลัดคนไหนบ้าง มันจะเสียดละ โจรสลัดคนไหนบ้างที่มันจะทำคุณงามความดี มันก็เห็นแต่ผลประโยชน์ของมันทั้งนั้น

แต่เพราะเราเชื่อ เชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อในธรรมในสังฆธรรม เชื่อในความสุขความทุกข์ของเรา เพราะทำแล้วมันให้ผลเป็นทุกข์ทั้งนั้น ที่บ่นว่าทุกข์ๆ ทุกข์มันเป็นวิบาก มันเป็นผลของการกระทำ กรรมเก่ากรรมใหม่ละ กรรมเก่าคือสิ่งที่เราทำมา คูสึคนอายุสั้นอายุยืน คนเราเกิดมา สิ่งต่างๆ มันไม่เหมือนกัน มันเป็นผลของกรรมทั้งนั้น

“กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน” กรรมจำแนกให้อารมณ์เราต่างๆ กัน อารมณ์ความรู้สึกเห็นใหม่ ในอารมณ์ของเรา ถ้ากรรมดีมันจำแนกมา มันจะคิดแต่สิ่งที่ดีๆ มีสติสัมปชัญญะทำแต่สิ่งที่ดีๆ ทำดีๆ บ่อยๆ ครั่งเข้า มันจะมีหลักมีจุดยืนของมัน

“กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน” คิดแต่สิ่งที่ชั่วร้าย คิดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ คิดว่าเป็นประโยชน์ คิดว่าเป็นประโยชน์แต่มันเป็นโทษ ทำบ่อยๆ ครั่งเข้า มันก็เสียนิสัยเสียดกันไป

“กรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างๆ กัน” ในเมื่อเรารู้ถึงผลของกรรมว่า วิบากที่มันสร้างผลมาอย่างนี้ เราจะฝันไปกับมันไหม ทุกข์ยากก็ให้มันทุกข์ไป เพราะเราทำมาอย่างนี้

แต่เราจะทำคุณงามความดี เราจะทำสิ่งที่ดีๆ ถ้าเราทำแต่สิ่งดีๆ ให้ใจมันพัฒนาขึ้นมา มันเป็นความดีของเรา ถ้าเป็นความดีของเรา ความดีของเราเพราะอะไร เพราะมันตกผลึกที่ใจใจ ความดีมันก็ตกผลึกที่ใจ ความดีของเราก็ทำเพื่อเรา ใครเป็นคนทำ? เราเป็นคนทำเราก็รู้ของเรา เขาจะดิ้นนินทาขนาดไหนมันเรื่องของเขา มันเรื่องของเขานะ คีคือดี ชั่วคือชั่ว เขาทำชั่วขนาดไหน ถ้าเขายังปกปิดไว้นะว่าเป็นความดีนะ เขาก็รู้เอง เขารู้ของเขาเอง

แล้วเวลาตายไป เวลาตายนี้สำคัญมากนะ ตายไป คุณจิตที่มันปฏิสนธิจิต เวลาเกิดมาเป็นเรา แล้วเราทำดีทำชั่วขนาดไหนในชีวิตเรา แล้วมันก็มีกรรมเก่าอีก แล้วกรรมที่เราทำในปัจจุบันนี้ แล้วพอมันไปมันก็เป็นอนาคตไป เพราะอะไร เพราะมันมีกรรมพาไปใช้ใหม่ แต่ถ้าเราวิปัสสนาทำลายไอ้ใจตัวนี้ ไอ้ใจสลัดให้มันเป็นธรรมขึ้นมาแล้ว มันมีกรรมอะไรมาอีกล่ะ มันไม่มีกรรม

กรรมคือการกระทำ แต่เราทำสิ่งที่ดีๆ เราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญในสิ่งที่ดีๆ เขาตื่น เขาหลงโลกกัน เขาทำแต่กรรมของโลก กรรมประจำโลก กรรมมันเป็นเรื่องของวิญญู แต่เราทำกรรมจากภายใน กรรมจากภายในคือมโนกรรม คือใช้จิต ใช้ปัญญา ใช้สมาธิปัญญาทำลายเข้ามาข้างใน แล้วมันทำลายสิ่งที่เป็นวิบาก วิบากคือภพ วิบากคือตัวปฏิสนธิจิต ทำลายเพราะปฏิสนธิจิต มันไปเกิดในวิญญู ไปเกิดในสถานที่ต่างๆ อารมณ์มันตั้งบนอะไร ความคิดมาจากไหน ก็มาจากภพ

เราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญเข้าไป ไปทำลายตัวภพ ไปทำลายตัวฐานของจิต ไปทำลายจิตออกทั้งหมด จนไม่มีที่ตั้งของกรรม แล้วกรรมมันตั้งอยู่บนอะไร แล้วมันจะมีอะไรจับเคลื่อนมันไปอีก สิ่งที่ว่า เป็นวิบากๆ “กรรมจำแนกให้เกิดต่างๆ กัน” ในเมื่อกรรมดีมันทำลายสถานะ ทำลายภพ ทำลายสถานที่ตั้งของกรรม คือทำลายบ้าน ทำลายที่อยู่อาศัย ทำลายทั้งหมดเลย แล้วมันจะไปอยู่บนอะไร นี่ไงถ้ามันไม่อยู่บนอะไร มันก็อยู่เป็นอิสระภาพไป

ถ้ามันเป็นอิสระภาพๆ ในระหว่างเรือ มันจะเป็นเรือธรรม เรื่องเรือธรรม เรื่องของเรา เรื่องของเรายังไม่มีธรรม เราก็ตามเรือของครูบาอาจารย์ไป เราตามเรือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เรือนำ เรือขององค์ศาสดา เรือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นขบวนเรือที่เจริญหูเจริญตา ที่ยิ่งใหญ่มาก แต่มันเป็นความรู้ มันจะเห็นกันด้วยหัวใจ มันจะรู้เห็นจากสภาวะการกระทำ แล้วในปัจจุบัน เราจะตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป มันก็คู้ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สิ่งต่างๆ มา

แต่ในปัจจุบันศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง แล้วหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่น ท่านรื้อคันของท่านขึ้นมา แล้วท่านวางธรรม แล้วเราเกิดมาพบ เกิดมาเป็นธรรมทายาท เราเป็นชาวพุทธ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก

อุบาสิกา เป็นเจ้าของศาสนา” แล้วเราเกิดเป็นชาวพุทธ เราก็เป็นเจ้าของศาสนา แต่เจ้าของศาสนาโดยนาม แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติทำลายกรรมทั้งหมด เราจะเป็นเจ้าของศาสนาโดยความจริง เพราะกรรมมันสถิตอยู่ที่ใจของเรา

ใจเราเป็นกรรม เราเป็นเจ้าของศาสนาจริงๆ เลย แต่ขณะที่เป็นบริษัท ๔ เราเป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากกรรมไว้ ฝากกรรมไว้ให้เราดูแล แล้วเราได้ดูแลไหม ถ้าเราได้ดูแลนะ สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่เป็นคุณงามความดี เราต้องสร้างขึ้นมาสรางขึ้นมา ฟังธรรมทุกวันเช้า ตोकย้ำๆ มันจะมีความสนใจ แล้วจะมีการกระทำเปรียบเทียบชีวิตเราได้ชัดๆ เลย ทุกข์นะ เป็นภาระหมด

ดูเวลาผู้ที่สิ้นกิเลสไปแล้ว ภรา หะเว ปัญจักขันธา มันต้องพาสิ่งที่ดำรงชีวิต ดูหายใจก็เป็นภาระ ทุกอย่างการหายใจความเป็นความอยู่ มันเป็นภาระไปทั้งหมด แต่มันไม่มีกิเลส มันเป็นเรื่องที่สะอาดใจ กิริยาที่ไม่มีกิเลสครอบงำ กิริยาที่ไม่มีกิเลสคอยชี้นำ คอยขัดขวาง แต่ถ้าเป็นเรา เป็นเรือโจรสลัด มันเป็นขันธมาร ขันธะเป็นมาร พอขันธมารไถ้มารตัวนั้น มันคอยชี้นำ พอคอยชี้นำ มันคอยขัดขวาง มันเลยไม่เข้าใจว่าความคิดที่สะอาดเป็นอย่างไร

มันเคยชินแต่กับความคิดที่สกปรก ความคิดที่เราไม่รู้ตัว อวิชชาคือไม่รู้ตัว แต่ความคิดนะ มีความคิดมีความรู้ แต่ไม่รู้ตัว แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง มันเป็นความคิดที่สะอาด พอความคิดที่สะอาดปั๊บ มันไม่มีอวิชชา ไม่มีตัวสะอาดไปครอบงำ นี่เรื่องธรรมธรรมทั้งแท่งอยู่กับเรา เพราะมีความเชื่อ มีความศรัทธา มีการกระทำ

ปรียติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เพราะในภาคปฏิบัติมันถึงจะเป็นปฏิเวธ ในการศึกษาในการค้นคว้า ในการทำต่างๆ มันเป็นการวิจัย มันสิ้นกิเลสไปไม่ได้ เพราะมันเหมือนกับเราไปทำเรื่องนอกบ้านเรา เราไปทำวิจัยเป็นเรื่องสมบัติของข้างนอก ต้องทำสมาธิเข้ามา เข้ามาถึงบ้านของเรา แล้วมันจะเป็นการวิจัยจากหัวใจ มันเป็นภาคของวิปัสสนาญาณ วิปัสสนานะ “อัสวักขยญาณ” มันจะเกิด ดูสิ ญาณหยั่งรู้ รู้อย่างไร ความรู้ของเด็ก ความรู้ของผู้ใหญ่ ความรู้ของผู้ที่คงแก่เรียน วุฒิภาวะของความรู้ มันก็กว้างแคบต่างๆ กัน

แล้วถ้ามันเป็นความรู้จากหัวใจ มันจะเป็นความรู้ที่ชำระกิเลส มันจะรู้อย่างไร มันถึงมี “สุดมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา” แล้วก็สงสัยกันมากกว่า ภวานามยปัญญาเป็นอย่างไร พระโศคائبันถึงจะเห็นภวานามยปัญญาโดยของจริง เพราะถ้าไม่เป็นภวานามยปัญญาโดยสมบูรณ์ จะเป็นพระโศคائبันไม่ได้ สิ่งที่ยังไม่เคยเป็นพระโศคائبัน จะพูดเรื่องภวานามยปัญญาถูกต้อง เป็นไปไม่ได้

คนที่จะพูดเรื่องภวานามยปัญญาถูกต้อง ต้องเริ่มตั้งแต่พระโศคائبันขึ้นไป แล้วพระโศคائبัน พระสัททาคา พระอนาคา จนพระอรหันต์ พระอรหันต์จะพูดเรื่องภวานามยปัญญาสมบูรณ์ที่สุด เพราะจากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง สิ่งที่จะเป็นพระอรหันต์ได้ มันต้องเป็นประสบการณ์ของจิต มรรค จิตที่มันเป็นขณะจิตที่มันเปลี่ยนจากโศคائبันเป็นสัททาคา สัททาคาเป็นอนาคา อนาคาเป็นพระอรหันต์ จิตนะ จิตที่มันเปลี่ยน มันทำลายทุกๆ คนหมดเลย

มันทำลายอวิชา ทำลายกิเลสเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด ถึงที่สุดมันเป็นตัวผู้มีอิทธิพลคือตัวจิต “จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส” ความส่องใส ความสะอาด ความส่องใสๆ นั่นคือตัวอวิชาตัวพลังงาน ตัวพลังงานนี้เป็นอวิชา เพราะมันไม่รู้ตัวมันเอง แล้ววิธีการที่จะเข้าไปจับมันนะ

นี่ใจจิตจับจิตใจ จิตเห็นอาการของจิตเป็นโศคائبัน ละเข้ามา จิตเห็นอาการของจิต สัททาคาละเข้ามา จิตเห็นอาการของจิตของพระอนาคาละเข้ามา ตัวจิตแท้ๆ “จิตเดิมแท้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้ส่องใส” ตัวจิตจับจิต มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ ถ้าไม่เคยผ่านกระบวนการในการปฏิบัติมา เห็นใหม่ปฏิบัติ-ปฏิเวธ ถ้ามันปฏิบัติมาไม่ถึงที่สุด มันก็เป็นโศคائبัน เป็นสัททาคา เป็นอนาคา แล้วเข้าใจว่า เพราะจิตเห็นอาการของจิต แล้วทำลายทั้งหมด จิตมันเข้าไปพักตัว จิตมันเข้าไปสงบอยู่ ก็คิดว่าเป็นนิพพาน นี่เป็นนิพพาน เพราะจิตยังไม่เห็นตัวจิต เห็นอาการของจิตแล้วปล่อยเข้ามา จนจิตเห็นจิต! ตัวจิตจับมันได้ มันพลิกฟ้าคว่ำดิน เพราะตัวมันเองทำลายตัวมันเอง ถึงที่สุด มันถึงเป็นธรรมทั้งแท่งจากใจดวงนั้น

เรามีเรือมากคนละลำนะ เราเกิดมาแล้วเป็นมนุษย์ มนุษย์มีร่างกายและจิตใจ แล้วมี
ครูบาอาจารย์ ผู้นำเห็นไหม ชงธรรมที่นำเราไป เรือชนำเราไปแล้วนะ ขอให้เราเป็นเรือ
ลำหนึ่งที่เข้าขบวนเรือนั้นไป แล้วเราจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ เอวัง